

tradere, nullius momenti sit traditio, ut SS. Apostolorum vult can. 39. qui dicit: *Omnium rerum Ecclesiasticarum Episcopus curam gerat, & eas administret tamquam Deo inuente. Ne liceat autem ex eis quidquam sibi vendicare, vel propriis cognatis, que Dei sunt, elargiri. Si sint autem pauperes, ut pauperibus suppeditet: sed non eorum pretextu res Ecclesie vendat. Sin autem detrimentum Ecclesie afferre causerit, ne quidquam ex agro emolumentum percipi, nec sic quidem Principibus, qui sunt eo loco, alienet prædium, sed clericis vel agricolis. Sin autem improba aliqua calliditate utentur, & a clerico vel agricola Princeps agrum emerit: sic quoque nullius sit momenti venditio, & Episcopatu, vel Monasterio restitatur. Porro Episcopus, vel Monasterii Prefectus, qui hoc fecerit, exturbetur quidem Episcopus ab Episcopatu; Monasterii vero Prefectus, a Monasterio, ut qui male disceptent, que non congregaverunt.*

Can. XIV. *Quod Ordo in Sacerdotio versatur, est omnibus manifestum, & Sacerdotis munera exacte servare DEO gratum est. Quoniam vero videmus nonnullos a pueris tonsuram Clerici accipientes, nondum vero accepta Episcopi manuum impositione in congregatione e suggestu legentes, & id non canonicè facientes; hoc a presenti canone fieri non permittimus. Hoc ipsum autem etiam in Monacho servari; Lectoris autem manuum impositionem licet in proprio Monasterio tantum unicuique Monasterii Prefecto facere, si ipsi Prefecto scilicet ab Episcopo adhibita sit manus impositio ad Abbatialem dignitatem, dum sit & ipse Presbyter. Similiter & ex antiqua consuetudine Cherepiscopus Episcopi permisso oportet Lectores ordinare.*

Habetur etiam in c. quoniam, dist. 69. His observatur privilegium Abbatum consecratorum circa minorum Ordinum erga subditos Monachos collationem.

18. Can. XV. *Clericus ab hoc deinceps tempore in duabus Ecclesiis non collocetur: hoc enim est negotiationis & turpis lucri proprium, & ab Ecclesiastica consuetudine alienum. Ab ipsa enim Domini voce audivimus, non posse quempiam dominis duobus servire; vel enim unum odio habebit, & alterum diligit; vel unum sustinebit, & alterum contemnet. Unusquisque ergo (ut vox est Apostolica) in eo, in quo vocatus est, debet manere, & in una Ecclesia assidere. Quæ enim propter turpe lucrum sunt in Ecclesiasticis negotiis, ea a DEO sunt aliena. Ad hujus autem vitæ usum sunt diversa studia. Ex iis ergo si quis velit ea que sunt corpori ad usum necessaria, comparare. Dixit enim Apostolus, usui meo, & iis qui necum sunt, ministraverunt manus meæ. Et hoc quidem in hac custodia a Deo civitate. In iis autem que extra sunt locis, propter hominum inopiam permittatur.*

Refertur a Gratiano c. Clericus, 21. q. 1. hoc idem fanciverat Chalcedonensis Synodi can. 10. interdicens, ne quisquam clericus duarum civitatum Ecclesiis adscribatur. Pari ratione cavetur in Concilio Agathensi can. 57. & in Epaoensi can. 9. & in generali Lateranensi IV. sub Innocentio III. can. 29. in Tridentino sess. 6. cap. 4. & sess. 24. c. 17. necnon in c. unum Abbatem, 21. p. 1. ne unus duabus Ecclesiis clericus, & ne unus duobus Monasteriis præficiatur Abbas. Jus quoque civile non permittit duplicem in uno militiam, seu duobus metiri cingulis aut stipendiis, l. his quidem, Can. qui militare non pot. libr. 12. sed hanc ex re nata questionem paullo dilucidius discutiamus.

19. Canonum periti duplicem norunt plurium præbendarum seu beneficiorum incompatibilitatem; primi scilicet generis, & secundi. Incompatibilitas primi generis ea est, ut secundo per pacificam possessionem obtento beneficio, primum re ipsa vacet statim, c. de multa de præben. & extrav. execrabilis, eod. tit. in communib. & c. litteras, de concess. præbend. & c. cum in cunctis 7. §. cum vero, de electio. Secundi generis incompatibilitas ea est, qua simul nequeant licite plura teneri beneficia, nisi accedat rationabilis dispensatio Superioris, id est, que justa causa nitatur: nec ideo tamen vacant priora beneficia per posterioris ademptionem, quamvis nulla fuerit impetrata dispensatio; & præterea horum alterum possit congruum victum proviso suppeditare. Etenim si singula non sufficiant honeste sustentationi, possunt duo simplicia beneficia licite citra dispensationem possideri, juxta istud Tridentinum decretum sess. 24. cap. 17. *Statuit sancta Synodus, ut impositum unum tantum beneficium singulis conferatur: quod quidem si ad vitam honeste sustentandam non sufficiat, liceat nihilominus aliquod simplex beneficium, dummodo utrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferre. Atque iste ipse quem exponimus Nicænus canon disterte ea de causa extra urbem Imperialem posse pluribus Ecclesiis Clericum unum addici docet. Con-*

stantinopoli quippe facilius esse Clericis citra plurium præbendarum possessionem vitam honeste tueri, si ve, ut indicat, apud procerum familias facta ministraria domi, vel in agro ex Episcopi venia celebrando; sive filiorum aut famulorum institutioni tum ad bonas literas, tum ad pietatem operam navando, exclusis tamen omnino secularibus præfecturis, aut vilioribus obsequiis; sive demum aut publice, aut privatim honestas scientias & disciplinas edocendo; sive Xenodochiis aliisque piis domibus, ut etiam Sanctimonialium cœnobiiis factam Præfecturam exercendo: sive denique Apostolico Pauli exemplo propriis manibus honeste laborando.

20. At vero ad primi generis incompatibilitatem pertinent duæ simul dignitates, ut duo Episcopatus, duo Decanatus, aut unus Decanatus cum Præpositura simul, vel cum Archidiaconatu. Item plures Parochie, aliæ curata Sacerdotia. Præterea plures in eadem Ecclesia personatus, aut dignitates etiam citra curam animarum. Denique plures sub eodem tecto uniformes præbende; ut sunt duo Canonicatus quantumvis simplices, c. litteras de concess. præbend. Ista quoque incompatibilitas extenditur ad Episcopatum, qui statim atque consecrationem suscipit & honorum Episcopatum fructu gaudet, (non enim hic Episcopi comprehenduntur mere titulares, & Episcopatum proventuum proprietate non perfruentes) aut etiam elapso tempore quod Canones consecrationi Episcopali præfixerunt, amittit illico iure ipso, quacunque prius habebat, beneficia, nisi Apostolica dispensatione Sedis fuerit præmunus, c. cum in cunctis 7. §. cum vero, de electio. Sed si pauper sit Episcopus, poterit etiam adhuc post consecrationem simplex aliquod conferri beneficium. Tametsi enim que prius tenebat, amittat, non est tamen ad posteriora simplicia inhabilis, ut docent Martinus Navarra, Lessius, aliique communiter. Nec tantum circa prædicta veritas prima illa beneficiorum incompatibilitas, inducens ipso facto pignori quo quis fuerat provivus beneficii vacationem; sed etiam circa Curatum beneficium cum aliis simul, que quamvis simplicia sint, residendi tamen obligationem annexam habent; qualia sunt que jurisdictionem annexam habent, vel chorum, ut sunt Canonicatus, nisi his unita sit cura, per Vicarium ab Episcopo approbatum & titulatum exercenda. Veruntamen si contingat, Curatum beneficium minime sufficere ad convenientem ejus qui provivus fuit, sustentationem, potestatem habet collator absque alia dispensatione conferendi ei, qui provivus est, simplex aliquod beneficium residentie non alligatum, juxta Tridentinam definitionem sess. 24. cap. 17. Sapienter vero docet Angelicus Doctor Aquinas quodlib. 9. art. 15. Quædam rerum genera ita esse ex se mala, ut nulla circumstantia possint a malo excusari, quale est adulterium. Alia, mali quidem speciem habentia, que tamen adhibitis debitis circumstantiis bona sint. Hujusmodi est homicidium, nam si fiat cum moderamine inculpate tutelæ, id est necessaria, aut in republica utilitatem & secundum leges, bonum est. Et sub hoc genere collocat S. Thomas beneficiorum Ecclesiasticorum pluralitatem. Alia denique neque per se mala sunt, neque mali speciem habent, sed solum ad bonum aut ad malum indifferentiam, ut ambulare, loqui, dormire.

Can. XVI. *Omnis luxus & ornatus corporeus est a Sacerdotali statu alienus; Episcopum ergo vel Clericos, qui se splendidis & insignibus vestibus exornant, corrigere oportet; sin autem permaneant, poene subici: similiter & eos qui sunt unguentis delibuti. Quidquid enim nan propter usum, sed ostentatorum ornatum assumitur, in malitia reprehensionem incurrit, ut ait magnus Basilius. A superioribus enim usque temporibus, omnis vir Sacerdotalis cum moderato & honesto vestimento induebatur: Sed nec ex sericis texturis variatam quis vestem habebat, neque in extremis vestibus adjecta erant alieni coloris additamenta. Ex Divina enim lingua audiverunt, quod qui mollibus vestuntur, in domibus Regum sunt.*

Notissimus est Concilii Carthaginensis IV. canon 45. *Clericus professionem suam & in habitu & in incessu suo probet; & nec vestibus nec calcamentis decorem querat. Superius require can. Narbonensis Concilii anni 589.*

21. Can. XVII. *Quidam Monachi suis monasteriis relictis, ut qui imperare desiderant & parere recusent, oratoria edificare aggrediuntur, cum ea non habeant que ad perfectionem pertinent. Si quis hoc ergo facere aggressus fuerit, prohibeatur ab ejus loci Episcopo.*

Licentia illa indiscreta, qua tunc temporis laborabant ambitiosi Monachi, subesse renuentes, & præfice ambientes, jam nostris temporibus ad Moniales ita pervasit

yavit, ut cum nequeant Prælati pacem inter eas conciliare, ac sedare discordias & partialitates, quas mutua regendi æmulatione accendit, nullum aliud superstit remedium, præter novas Parthenonum fundationes, quas quotidie videmus pessime succedere, atque ad suprestionem terminari propter rerum omnium temporalium inopiam, victusque necessarij penuriam, quam auget mala temporalium administratio ac potius dissipatio, vel etiam ob novas internascens regendi ambitiones, ob quas necesse judicatur esse remedium novas quarandi sedes, ne dissensiones in immensum excrecant; & sic multiplicatur improvide fundationes, & verificatur ista vaticiniumiis cap. 9. V. 3. *Multiplicasti gentem, sed non magnificasti letitiam.*

22. Can. XVIII. *Sine offensione estote etiam iis qui extra sunt, inquit Divinus Apostolus, 1. Cor. 10. Mulieres autem in Episcopis vel Monasteriis versari est omnis offensionis causa. Si quis ergo ancillam, vel liberam, in Episcopio possidere deprensus sit, vel in Monasterio ad ministerium aliquod obendum, puniatur: sin autem perseveret, deponatur.*

Can. XIX. *Tanta execrabilis avaritie labes Ecclesiarum præfectorum invasi, ut nonnulli horum virorum ac mulierum, qui pii ac religiosi dicuntur, Domini mandati oblii fallantur; & eos qui ad Sacerdotalem Ordinem, aut ad vitam monasticam accedunt, pecuniis admittant: & quorum reprobum est consilium, universum quoque reiciendum efficiunt, ut ait magnus Basilius: nec enim licet DEO servire & manumone. Si quis inventus fuerit hoc facere; qui hoc facit, si sit quidem Episcopus, vel Monasterii Prefectus, vel ex Sacerdotali ordine, vel ceter, vel deponatur, ut vult secundus Canon Chalcedonensis Synodi. Sin autem Monasterii Prefecta, a Monasterio extrudatur, & alii Monasterio tradatur ad subjectionem. Similiter & Monasterii Prefectus, qui Presbyterii ordinationem habet. De iis autem que dantur liberis a parentibus instar dotis: vel de rebus suis propriis oblati profertibus iis, qui ea offerunt, esse Deo consecrata, statuimus, ut sive maneat, sive exeant, ea in Monasterio maneant, ut fuit eorum professio; nisi is, qui præfector, in culpa fuerit.*

Inferius requirito canones 63. & 64. Concilii quarti Lateranensis generalis sub Innocentio III. & subjectam eidem Concilio dissertationem nostram de pactionibus simoniaciis in Monasteriorum ingressu.

23. Can. XX. *A presenti statuimus non fieri duplex Monasterium, quoniam hoc sit multis scandalum & offensio. Si qui autem volunt cum cognatis mundo renunciare, & vitam sequi monasticam, viros quidem oportet in virorum Monasteria discedere, feminas autem ingredi in mulierum Monasteria; hoc enim est Deo acceptum. Quæ autem hucusque duplicia fuerunt, serventur secundum constitutionem ita regantur. In uno autem Monasterio ne versentur Monachi & Monacha. Adulterium enim media conversatione inest. Nec Monachus libere cum Monacha, nec Monacha cum Monacho seorsum confabuletur; nec curet Monachus in seminarium Monasterio, nec cum Monacha seorsum comedat. Et quando que sunt vitæ necessaria a parte virorum, ad Regulares feminas deferantur, extra portam hæc accipiant Monasterii mulieribus Prefecta cum aliqua monacha. Si autem eveniat, ut aliquam velit cognatam Monachus aspicere, presente Prefecta cum ea colloquatur exiguo & brevi sermone, & mox ab ea recedat.*

Duplex Monasterium canone isto prohibuit duo comprehendebat contigua Monasteria, unum Monachorum, alterum Monialium, instituto invicem; mutuaque administratione ac directione colligaturum, in quibus contiguas illa, superflua colloquia, & eo periculiosiora quo erant occultiora, fovere solebat. Magnus vero Basilius Monastica disciplina pater ac legislator, in hujusmodi minime necessaria diversos inter sexus colloquia quam rarissima & brevissima esse præcipit, atque ex his seu pestiferis fontibus omnem depravationem morumque relaxationem scaturire admonet, dicens in libro constitutionum Monasticarum cap. 3. *Quocirca fugienda in primis cum mulieribus nobis congressiones sunt, & collocaiones: neque ad eas unquam accedendum, nisi cum gravissima nos aliqua ad eas necessitas impellit, ut aliter facere non possimus. Atque ipsa enim etiam ubi nos necessitas adegerit, ab ipsis non secus atque ab igne cavendum est, adeo ut quam ocissime nulla mora ab istis nos extricemus. Animadvertite enim quid de hac re Sapientia dicat: Nunquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant? Aut ambulare super prunas, ut non comburantur planta ejus? Idem-*

que capit. 11. hujusmodi conversationes non aliter meritur quam verborum ad virtutes parandas utilitate, aut rei opportune gerendæ necessitate, & *πρόσ ἀρετήν ἐν κατὰ διαλέγεσθαι, ἢ πρὸς τὴν ἐνεσώσαν τε καὶ καταπειθεύσαν τὴν λογὴν παιδείαν.* Qui autem in alio quovis genere sermones versentur, si rejici tamquam supervacaneæ ac inutiles debent, *τὸς δὲ λόγους ὡς πρὸς τὸς ἀνωρετοὺς παρατρεῖσθαι λόγους.* Huc pariter spectant ad evitanda periculosa confortia regule magni Basili: *Non habeat Monachus ad Monacham aditum; vel Monacha ad Monachum secreto ad colloquium. Et non cubet Monachus in muliebri Monasterio; & si contigerit ut aliquam propinquam suam videre velit Monachus, in presentia Prefecte huic colloquatur per modica & compendiola verba, & in brevi ab ea discedat.* Videte superius alia huc pertinentia, ad can. 28. Concilii Agathensis, jubentem diversorum sexuum Monasteria longe invicem esse remota. Similia huc pertinentia revivis superius ad can. 6. Concilii Tolet. I.

Can. XXI. *Non oportet Monachum, vel Monacham proprium relinquere Monasterium, & ad aliud se conferre. Si hoc ipsum autem contigerit, ipsum ut hospitium accipi est necessarium: sed eum recipi sine mente ejus Prefecti non convenit.*

DIATRIBA DE IMAGINIBUS

Et earum cultu.

1. **Q**uæcumque instituitur disputatio, a nominis de quo disceptatur, significatione exordiana est, ne illius ignoratione aut confusione res de qua disceptatur, in incerto sit: ipsique disputantes frustra temereque contendant, & quasi genus illud gladiatorum, qui obvelatis oculis in arena dimicabant, quosque antiquitas vocabat Andabatas, gladios in incertum per aera ventilent. In primis hoc tenendum, longè diversa esse significata vocum imaginis, & idoli. Tradunt enim Origenes homil. 8. in Exod. & Theodoretus q. 38. in Exod. exponentes locum Exod. cap. 20. *Non facies sculptile, quod Interpretes 70. vertunt εἰδωλον, inter imaginem & idolum hoc esse discernim, quod Imago sit vera rei representata similitudo, ut contingit in hominis aut leonis representatione picta vel sculpta: etymon enim imaginis, est ab imitando: Idolum autem sit falsæ similitudo, id referens quod revera non est; ut cum gentiles statuas representabant Palladis, aut Veneris, quasi numinum, illa signa non nisi idola erant, quia Deos feminini sexus effingebant, quales nec dii sunt, nec esse possunt. Quod enim non est, proferri representari non potest. Ex quo perspicuum fit, imagines Christi, aut Sanctorum non esse idola. Sed neque Trinitatis, aut Angelorum, tametsi humanam referant figuram, non enim sunt ad representandam Trinitatis aut Angelorum naturam seu substantiam, sed ad exprimentam formam, in qua Sanctis olim Patribus apparuisse ipsæ docent Scripturæ, vel certe ipsorum proprietates.*

2. Istud vocum discernim astruitur inde, quia Scriptura sacra nusquam idoli nomen attribuit veræ imagini, sed solum gentiliolum simulacris falsos deos referentibus. Sacra eloquia vocant Filium Dei, imaginem Patris, Sap. 7. Colof. 1. & Hebr. 1. at nunquam idolum Patris. Et 3. Reg. 7. dicitur fecisse Salomonem ad ornatum templi imagines Cherubin ad similitudinem ac effigiem hominum, prætereaque imagines boum, leonum, palmarum, malogranatorum, nec usquam tamen vocantur idola, quia scilicet verarum rerum similitudini conformabantur. Atque in veteri Testamento idola vocantur ordinarie (*אֱלִילִים*) hoc est *nihilum*, seu *res nihili*; cujus radix ducitur a negativa (*אין*) non, nequaquam, ne. Ut Levit. 19. 28. & alibi; vel (*אִינוּן*) ab (*אין*) quo est *vanitas*, *peccatum*. Ut Num. 23. Osee 6. & alibi passim. Nonnunquam etiam (*קֶרֶן*) quod est *falsitas*, *mendacium*, ut observat Hieronymus in Osee 7. Denique Habac. 2. dicit Scriptura: *Quid prodest sculptile, quia sculpti illud fictor suis confabule, & imaginem falsam?* Ubi evidenter dicitur idolum imago falsa. Cui suffragatur Plato in Theeteto, cum ait: *Ἰδὼν δὲ εἰδωλὸν πρὸς τὸν ἀνορετοὺς ποιοῦμενοι τὸ ἀνώτερον, mendacia & idola pluris facientes quam veritatem: quo loco idolum cum mendacio adjunctum, oppositumque veritati. Tertullianus quoque lib. de idololatria docet, idolum esse diminutivum a vocabulo εἶδος quod formam ac speciem significat, esseque idolum exilem formam ac tenuem non solum quantitate, sed etiam perfectione. Homerus quoque Odiseæ lib. 11. & Lucianus in Dialogo mortui vocant idola mortuorum, spectra, & umbras inanes,*